

Հետազոտական աշխատանք

<p>Կազմակերպության տվյալներ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Անվանում, հասցե • Տնօրեն • Էլ. հասցե • Հեռախոս 	<p>«Մանակցային դպրոց» կրթական հիմնադրամ Վահրամ Սողոմոնյան masnakcayindproc@gmail.com +37493581908</p>
<p>Հետազոտության թեմա/վերնագիր</p> <ul style="list-style-type: none"> • Հետազոտության թեմա 	<p>«Խաղը որպես օտար լեզու սովորելու միջոց. դերային խաղեր»</p>
<p>Ուսուցչի տվյալներ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Անուն, ազգանուն, հայրանուն • Մասնագիտություն • Հեռախոս • Էլ. հասցե • Դասավանդվող առարկաներ • Դասարաններ 	<p>Դավիթ Վանյան Սամվելի Անգլերենի ուսուցիչ +374 93 69-50- 93 davit.vanyan1@gmail.com Անգլերեն լեզու 10, 11-րդ դասարաններ</p>
<p>Ուսումնական հաստատության տվյալներ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Անվանումը, հասցե • Հեռախոս • Էլ. հասցե (տնօրենության) • Web կայքի հասցե 	<p>«Աբովյանի Արթուր Վանոյանի անվան թիվ 6 ավագ դպրոց», Կոտայքի մարզ, Բ. Աբովյան, Սարալանջ 1, 060750027 abovyan6@schools.am abovyan6.schoolsite.am</p>

Բովանդակություն

Ներածություն.....էջ 3-4

Գլուխ 1 Դերային խաղերի կիրառումը օտար լեզուների դասավանդման գործում
”.....էջ 5-8

Գլուխ 2 Դերային խաղերի ուսուցման հնարավորությունները և գործառնությունները

2.1 Դերային խաղերի ուսուցման հնարավորությունները.....էջ 9-10

2.2 Դերային խաղերի գործառնությունները.....էջ 11-13

Սեփական հետազոտություն.....էջ 14-15

Եզրակացություն.....էջ 16-17

Օգտագործված գրականության ցանկ.....էջ 18

Ներածություն

<<Երեխան, որը չի խաղում, երեխա չէ, իսկ մեծահասակը, որը չի խաղում, կորցրել է այն երեխային, որն ապրում էր իր մեջ>>:

Պարզև Ներուզա

Դերախաղերը օտար լեզվի ուսուցման չափազանց արժեքավոր մեթոդ են, նրանք խրախուսում են մտածողությունը և ստեղծագործական գործունեությունը, թույլ են տալիս սովորողներին զարգացնել խոսքի հմտություններ և գործնականում կիրառել օտար լեզուն իրական կյանքին հնարավորինս մոտ միջավայրում:

Դերային խաղերի մեթոդը հիմնականում կապված է միջմշակութային հաղորդակցության հաճախակի կրկնվող իրավիճակների վերստեղծման հետ, երբ առաջարկվող դերերը ճանաչվում են և հետո փոխվում, երբ դրանք խաղում են: Այս մեթոդը ընդլայնում է երևակայության տարածությունը, ինչի արդյունքում ավելի արդյունավետ է զարգանում այլ լեզվական մշակույթի նորմերը ընկալելու կարողությունը:

Ելնելով իրենց տարիքային հոգեֆիզիոլոգիական առանձնահատկություններից՝ աշակերտները միշտ հետաքրքրված են խաղերով կամ խաղային իրադրություններով, քանի որ վերջիններս ուսուցումը դարձնում են ավելի հետաքրքրաշարժ և ստեղծագործական:

Օտար լեզուների ուսուցման ընթացքում հաղորդակցական հմտություններ ձևավորելու և օտար լեզուների գործնական կիրառման համար աներկբայելի նշանակություն ունեն հատկապես դերային խաղերը: Դերային խաղերի ընտրությունը՝ որպես օտար լեզվի ուսուցման մեթոդ, որը լուծում է երկու կարևորագույն խնդիր՝ ծառայում է ուսուցման հիմնական նպատակի իրականացմանը և նպաստում սովորողների մոտիվացիային:

Հետազոտական աշխատանքի նպատակներն են.

- Տեսականորեն հիմնավորել անգլերենի դասավանդման համար խաղային մեթոդների կիրառման կարևորությունը և գործնականում ստուգել դրանց արդյունավետությունը:
- Տեսականորեն հիմնավորել անգլերենի դասավանդման դերային խաղերի կիրառման հնարավորությունը և փորձարկել դրանց արդյունավետությունը գործնականում:

Հետազոտական աշխատանքի նպատակներին և վերջնաբեռնին հասնելու համար մեր առջև դրվում են հետևյալ հիմնախնդիրները

- Ուսումնասիրել դերային խաղերի ուսուցման մեթոդների հոգեբանական և մանկավարժական հիմքերը
- մշակել խաղային ձևեր և տեխնիկա օտար լեզվի ուսուցման յուրաքանչյուր փուլի համար
- ցույց տալ բառապաշարի ուսուցման տարբեր ձևեր և տեխնիկա՝ օգտագործելով դերային խաղեր:
- Էմպիրիկորեն բացահայտել խաղի ձևերի և ուսուցման մեթոդների գործնական կիրառման իրագործելիությունը:

ԳլՈՒԽ 1 Դերային խաղերի կիրառումը օտար լեզուների դասավանդման գործում

Անհատի վարքի հմտությունների ձևավորման հզոր միջոցներից մեկն է համարվում դերային խաղը: Այն խոսքային, խաղային և ուսուցման միաժամանակյա գործընթաց է: Դերային խաղն ունի ուսուցանող, դաստիարակող և պրակտիկ մեծ հնարավորություններ:

Դերային խաղը իրադրությամբ ղեկավարվող խոսքային վարժություն է, որն ուղղված է խոսքային և հաղորդակցական հմտությունների կատարելագործմանը և օտար լեզվով խոսելու կարողությունների զարգացմանը: Լինելով հաղորդակցման ուսուցման կազմակերպման յուրահատուկ ձև, դերային խաղերը հեշտությամբ են ներմուծվում դասի մեջ, քանի որ այն միևնույն ժամանակ խոսքային, խաղային և ուսումնական գործընթաց է:

Դերախաղը միջոց է կրկնելու, ստուգելու և ամրապնդելու սովորածը: Այն նաև նպաստում է սեփական վարքագիծը գիտակցաբար դրսևորելուն, նոր վարքագծին վարժվելուն և դիտողականության ու հետադարձ կապի հմտությունը զարգացնելուն:

Դերային խաղը կարող է կիրառվել որպես օտար լեզվի ուսուցման մեթոդ տարբեր տարիքի և լեզվի տիրապետման տարբեր մակարդակ ունեցող սովորողների համար: Դերային խաղը կարելի է դիտարկել որպես օտար լեզվով հաղորդակցվելու ամենաազդեցիկ մոդելներից մեկը, որովհետև այն հանդիսանում է իրականության կրկնօրինակում: Դերային խաղերի ընտրությունը՝ որպես օտար լեզվի ուսուցման մեթոդ, լուծում է երկու կարևորագույն խնդիր՝ ծառայում է ուսուցման հիմնական նպատակի իրականացմանը և նպաստում սովորողների մոտիվացիային:

Դերային խաղերն օգնում են խոսքային իրադրությունը մոտեցնել բնական միջավայրին, նպաստում են լեզվական նյութի արդյունավետ մշակմանը և գիտելիքների գործաբանական կիրառությանը: Դերային խաղի նպատակն է այնպես անել, որ սովորողները ինքնադրսևորվեն հնարավորինս ինքնուրույն, ստեղծագործաբար և այնպես, որ այդ գործողությունը նրանց հաճույք պատճառի:

Դերային խաղը հատուկ կազմակերպված գործունեություն է, որը օգնում է բարձրացնել խաղացողների մտավոր ակտիվությունը: Այս գործունեության մեջ կան հարուստ ուսուցման հնարավորություններ: Երեխաների համար խաղը հիմնականում հետաքրքիր գործունեություն է: Խաղում բոլորը հավասար են: Դա իրագործելի է նույնիսկ ամենաթույլ սովորողների համար: Հավասարության զգացում, խանդավառության և ուրախության մթնոլորտ, առաջադրանքների իրագործելիության զգացում. այս

ամենը երեխաներին հնարավորություն է տալիս հաղթահարել ամաչկոտությունը, որը խանգարում է նրանց ազատորեն օգտագործել օտար լեզվի բառերը խոսքում և ունի բարենպաստ ազդեցություն ուսուցման արդյունքներին վրա:

Խաղը փոքր իրավիճակ է, որի կառուցումը հիշեցնում է դրամատիկ ստեղծագործություն՝ իր սյուժեով, կոնֆլիկտով և կերպարներով: Խաղի ընթացքում իրավիճակը խաղում են մի քանի անգամ և ամեն անգամ նոր տարբերակով: Բայց միևնույն ժամանակ խաղի իրավիճակը իրական կյանքի իրավիճակն է: Չնայած խաղի հստակ պայմաններին և օգտագործվող լեզվական սահմանափակ նյութին՝ դրանում միշտ կա զարմանքի տարր: Կսելով անսպասելի հարց՝ երեխան անմիջապես սկսում է մտածել, թե ինչպես պատասխանել դրան: Հետևաբար խաղին բնորոշ է խոսքի ինֆնաբուխությունը, խոսքի հաղորդակցությունը, որը ներառում է ոչ միայն բուն խոսքը, այլև ժեստերը, դեմքի արտահայտությունները և այլն: Դերային խաղը իրավիճակային-վարիատիկ վարժություն է, որտեղ հնարավորություն է ստեղծվում խոսքի նմուշի կրկնություն այնպիսի պայմաններում, որոնք հնարավորինս մոտ են իրական խոսքային հաղորդակցությանը:

Դերային խաղի կառուցվածքում ընդունված է առանձնացնել հետևյալ բաղադրիչները՝ դերեր, սկզբնական իրավիճակ, դերախաղային գործողություններ:

Առաջին բաղադրիչը դերերն են: Դերերը, որոնք ուսանողները կատարում են դասարանում, կարող են լինել սոցիալական և միջանձնային: Դերերի ընտրությունը պետք է իրականացվի այնպես, որ դպրոցականների մոտ ձևավորվի ակտիվ կյանքի դիրք, անհատի լավագույն մարդկային որակները՝ կալեկտիվիզմի զգացում և փոխօգնություն:

Դերախաղի երկրորդ բաղադրիչն է նախնական իրավիճակը, որը գործում է որպես դրա կազմակերպման միջոց: Իրավիճակ հասկացության սահմանումների ողջ բազմազանությամբ մենք էլնում ենք նրանից, որ իրավիճակ ստեղծելիս անհրաժեշտ է հաշվի առնել ինչպես իրականության հանգամանքները, այնպես էլ հաղորդակցողների հարաբերությունները: Ուսումնական խումբի իրավիճակը կառուցողական հիմք է դերային խաղերի համար: Հաղորդակցության մոդելավորումը, որպես դերային խաղի ամենակարևոր բաղադրիչ, ուսանողներին դնում է «առաջարկվող հանգամանքներում» հանդես գալով որպես խումբի գործունեության խթան՝ այն խրախուսում է դպրոցականներին հաղորդակցվել, այսինքն՝ «սկսում» դերախաղի մեխանիզմը:

Դերախաղի երրորդ բաղադրիչն է դերային գործողությունները. սովորողները կատարում են որոշակի դեր: Դերախաղային գործողությունները՝ որպես խաղային գործողություններ, օրգանապես կապված են դերի հետ՝ դերային խաղերի հիմնական բաղադրիչի հետ և կազմում են խաղի զարգացած ձևի հիմնական, հետագա անբաժանելի միավորը: Դրանք ներառում են բանավոր և ոչ խոսքային գործողություններ:

Օտար լեզուների դասաժամերին, կախված սովորողի տարիքից, հնարավոր են դերախաղի հետևյալ ձևերը.

ավագ դպրոցական տարիք — գեղարվեստական գրքի կերպարների բովանդակության դերային խաղ: Դերային խաղերում օգտագործվում են լուսանկարների ալբոմներ, գրքեր և

ամսագրեր, նկարագրագրումներ: Բանավոր հաղորդակցության թեմաները ներառում են խոսակցություն ընտանիքի անդամների, մասնագիտությունների, շրջապատող աշխարհի երևույթների և առարկաների, հագուստի, առօրյայի և այլնի մասին: Աշակերտները պատրաստակամորեն ընդունում են երևակայական խաղային իրավիճակը, անիրական, հեփխաթային կամ ֆանտաստիկ սյուժե, խաղում են դիմակներով, զգեստներով հետաքրքրությամբ՝ կախված իրենց ֆայլաձևից, ժեստերից, ձայնի տեմբրից:

Դերային խաղերը կարող են արդյունավետորեն կիրառվել տարբեր տարիքի սովորողների հետ դասերին, ինչը հնարավորություն է տալիս առավել արդյունավետ լուծել ուսումնական, կրթական առաջադրանքները;

Գլուխ 2 Դերային խաղերի ուսուցման հնարավորությունները և գործառույթները

2.1

Դերային խաղերի ուսուցման հնարավորությունները

Դերային խաղը մեծ կրթական ներուժ ունի:

1. Դերախաղը կարելի է համարել կապի մոդել. Ի վերջո, դա ենթադրում է իրականության իմիտացիա իր ամենաէական հատկանիւշներով: Այդ պատճառով էլ առաջարկվել է օտար լեզու դասավանդելիս «սովորել թատրոնից»: Դերային խաղերում, ինչպես կյանքում, գործընկերների բանավոր և ոչ խոսքային վարքագիծը սերտորեն փոխկապակցված է:
2. Հաղորդակցությունը, ինչպես գիտե՛ք, անհնար է պատկերացնել առանց շարժառիթների: Սակայն կրթական պայմաններում հեշտ չէ արտասանության մոտիվ առաջացնել: Դժվարությունը կայանում է հետևյալ միջնորդության մեջ. ուսուցիչը պետք է նկարագրի իրավիճակը այնպես, որ առաջանա շփման մթնոլորտ, որն էլ իր հերթին առաջացնում է աշակերտների մոտ իրենց մտքերն արտահայտելու ներքին կարիքը:
3. Դերախաղը ներառում է ուժեղացում անձնական ներգրավվածություն այն ամենին, ինչ կատարվում է: Սովորողը իրավիճակի մեջ է մտնում, թեև ոչ թե իր «ես»-ի, այլ համապատասխան դերի «ես»-ի միջոցով: Եվ այստեղ, որպես կանոն, դրսևորվում է դերասանի շատ բնորոշ վերաբերմունք իր մարմնավորած կերպարի նկատմամբ: Դերասանները սովորաբար մեծ հետաքրքրություն են ցուցաբերում նրանց նկատմամբ: Հստակ գագցված անձնական կորիզը (նույնիսկ եթե հերոսը բացասական է) մեծացնում է «դերասանի» հուզական երանգը, ինչը դրականորեն է ազդում արդյունքի և, ի վերջո, օտար լեզվի յուրացման վրա:
4. Դերային խաղը նպաստում է ընդլայնմանը ասոցիատիվ հիմք լեզվական նյութ ձեռք բերելու ժամանակ. Պետք է նկատի ունենալ, որ ուսումնական պիեսը կառուցված է

ըստ թատերական պիեսների տեսակի, որը ներառում է իրավիճակի նկարագրություն, կերպարների բնույթը, նրանց փոխհարաբերությունները: Հետևաբար, յուրաքանչյուր կրկնօրինակի հետևում պատկերված է նմանակված իրականության մի կտոր, որը «հիմնավորում» է այն, դարձնում այն եզակի և նշանակալից: Միևնույն ժամանակ, լեզվական նյութը, որում այն դատապարտվում է, բազմաթիվ ասոցիատիվ թելերով «կցված» է իրավիճակին և ամուր պահվում է հիշողության մեջ: Զգացմունքը, որն ուղեկցում է թելադրանքին, նրան տալիս է բնական միանշանակություն՝ անմիջական կապեր հաստատելով իրավիճակի հետ և բարենպաստ պայմաններ ստեղծելով անգիր սովորելու համար:

5. Դերախաղը նպաստում է կրթական ձևավորմանը և համագործակցությանը: Ի վերջո, էտյուդի կատարումը ներառում է առաջնությունների խմբի լուսաբանումը (դերային խաղը հիմնված է ոչ միայն երկխոսության, այլ նաև բազմաբանության վրա), որը պետք է սահուն կերպով փոխադրություն մտցնել՝ նեգրիտ հաշվի առնելով միմյանց արձագանքները և օգնելով միմյանց: Խաղը կարելի է դիտարկել որպես կազմակերպչական ձև, որը նպաստում է համախմբված թիմի ստեղծմանը, և սա է նրա կրթական արժեքը:

6. Դերային խաղն ունի կրթական իմաստ. սովորողները, թեկուզ տարրական ձևով, ծանոթանում են թատրանի տեխնոլոգիային: Ցանկացած գեղարվեստական գրականություն խրախուսվում է, քանի որ կրթական պայմաններում այս առումով հնարավորությունները սահմանափակ են, իսկ հնարամտության համար բացվում են մեծ բաց տարածքներ: Ռեինկառնացիան ինքնին նպաստում է հոգեբանական տիրույթի ընդլայնմանը, այլ մարդկանց ըմբռնմանը:

Այսպիսով, դերային խաղը մեծ ներուժ ունի գործնական, կրթական և ուսումնական առումներով:

2.2 Դերային խաղերի գործառույթները

Օտար լեզվի բանավոր խոսքի ուսուցման համատեքստում դերային խաղը խոսքային գործունեություն է՝ միաժամանակ խաղալ և սովորել: Սովորողների տեսանկյունից դերային խաղը խաղային գործունեություն է, որտեղ նրանք հանդես են գալիս որոշակի դերերով: Դերային խաղի նպատակը իրականացվող գործունեությունն է՝ խաղը, շարժառիթը գործունեության բովանդակության մեջ է: Խաղի կրթական բնույթը

չի գիտակցվում դպրոցականների կողմից: Ուսուցչի տեսանկյունից դերախաղը կարելի է դիտարկել որպես ուսումնական գործընթացի կազմակերպման ձև: Ուսուցչի համար խաղի նպատակը սովորողների խոսքի հմտությունների և կարողությունների ձևավորումն ու զարգացումն է: Դերային խաղը վերահսկվում է, դրա դաստիարակչական բնույթը ուսուցչի կողմից հստակ ընկալվում է:

Դերախաղային գործառույթներն են.

1. Դերախաղը հիմնված է միջանձնային հարաբերությունների վրա, որոնք իրականացվում են հաղորդակցության գործընթացում: Որպես միջանձնային հաղորդակցության մոդել՝ դերային խաղն առաջացնում է օտար լեզվով հաղորդակցվելու անհրաժեշտություն, և այս առումով այն կատարում է մոտիվացիոն գործառույթ:

2. Դերային խաղը կարող է վերագրվել կրթական խաղերին, քանի որ այն մեծապես որոշում է լեզվական գործիքների ընտրությունը, նպաստում է խոսքի հմտությունների և կարողությունների զարգացմանը և թույլ է տալիս մոդելավորել սովորողների հաղորդակցությունը տարբեր խոսքային իրավիճակներում: Դերային խաղը միջանձնային հաղորդակցության համատեքստում երկխոսական խոսքի հմտությունների և կարողությունների յուրացման վարժություն է: Այս առումով դերախաղը ապահովում է ուսուցման գործառույթ:

3. Խաղն օգնում է համախմբել երեխաների թիմը, ամաչկոտներն ու երկչոտները ներգրավվում են ակտիվ աշխատանքի մեջ, և դա նպաստում է թիմում բոլորի ինքնահաստատմանը: Դերային խաղերում գիտակցված կարգապահություն, քրտնաջան աշխատանք, փոխօգնություն, դեռահասի ակտիվություն, տարբեր

գործունեությամբ զբաղվելու պատրաստակամություն, անկախություն, սեփական տեսակետը պաշտպանելու կարողություն, նախաձեռնություն վերցնել և գտնել լավագույն լուծումը, առաջ են քաշվում որոշակի պայմաններ: Այս դեպքում խաղն ապահովում է կրթական գործառույթ:

4. Դերախաղը ձևավորում է սովորողների՝ այլ անձի դեր խաղալու, իրենց հաղորդակցման գործընկերոջ դիրքից տեսնելու կարողությունը: Այն կենտրոնացնում է սովորողներին սեփական խոսքի վարժագծի և գրուցակցի վարժագծի պլանավորման վրա, զարգացնում է իրենց գործողությունները վերահսկելու, ուրիշների գործողություններին օբյեկտիվ գնահատական տալու ունակությունը: Հետևաբար, դերախաղը կատարում է կողմնորոշիչ գործառույթ:

5. Դեռահասները ձգտում են շփման, հասուն տարիքի, իսկ դերախաղը նրանց հնարավորություն է տալիս դուրս գալ իրենց գործունեության համատեքստից և ընդլայնել այն: Ապահովելով ցանկությունների կատարումը՝ դերային խաղը դրանով իսկ իրականացնում է փոխհատուցման գործառույթ:

Նաղը պետք է խթանի սովորելու մոտիվացիան, սովորողների մոտ առաջացնի հետաքրքրություն և առաջադրանքը լավ կատարելու ցանկություն, այն պետք է իրականացվի հաղորդակցության իրական իրավիճակին համարժեք իրավիճակի հիման վրա: Դերային խաղը պետք է լավ պատրաստված լինի թե՛ բովանդակության, թե՛ ձևի առումով, հստակ կազմակերպված լինի: Կարևոր է, որ սովորողները համոզված լինեն որոշակի դերում լավ հանդես գալու անհրաժեշտության մեջ: Միայն այս պայմանով նրանց խոսքը բնական ու համոզիչ կլինի:

Դերային խաղը պետք է ընդունվի ամբողջ խմբի կողմից: Այն, անճուշտ, անցկացվում է ստեղծագործական բարեգործական մթնոլորտում, դպրոցականների մոտ առաջացնում է բավարարվածության և ուրախության զգացում: Որքան աշակերտը իրեն ազատ զգա դերային խաղում, այնքան ավելի նախաձեռնող կլինի հաղորդակցության մեջ: Ժամանակի ընթացքում նա կունենա ինֆորմատիվության զգացում, որ կարող է տարբեր դերեր խաղալ: Նաղը պետք է կազմակերպված լինի այնպես, որ սովորողները կարողանան առավելագույն արդյունավետությամբ օգտագործել գործնական խոսքի նյութը ակտիվ խոսքային հաղորդակցության մեջ:

Ինքը՝ ուսուցիչը, անճուշտ հավատում է դերային խաղին, դրա արդյունավետությանը: Միայն այս պայմանով նա կարող է լավ արդյունքների հասնել: Երեխաների հետ կապ հաստատելու ուսուցչի կարողությունը մեծ նշանակություն ունի: Դասարանում բարենպաստ, ընկերական մթնոլորտի ստեղծումը շատ կարևոր գործոն է: Նաղի ընթացքում ուսուցիչը երբեմն կարող է ինչ-որ դեր ստանձնել, բայց ոչ գլխավորը, որպեսզի խաղը չվերածվի ուղղորդված աշխատանքի ավանդական ձևի: Ցանկալի է, որ այս դերի սցենարի կարգավիճակը օգներ նրան աննկատ կերպով ուղղորդել բանավոր հաղորդակցությունը խմբում:

Սեփական հետազոտություն

Հետազոտական աշխատանքի շրջանակում կատարել են ուսումնասիրություններ դերային խաղի միջոցով՝ բացահայտելու վերջինիս՝ օտար լեզվի ուսուցման գործընթացում արդյունքներն ու առավելությունները: Դերային խաղն իրականացրել են ավագ դպրոցի 12-րդ դասարանի հումանիտար հոսքի աշակերտների հետ: Դերային խաղը, սակայն, իր բնույթով փոքր-ինչ տարբերվող էր այն առումով, որ աշակերտները նախ իրենց տրված նյութերի հիման վրա կազմեցին սեփական բովանդակությունը, այնուհետև իրականացրին դերային խաղի բուն գործընթացը:

Աշակերտները բաժանվեցին երկու խմբի, որից յուրաքանչյուրում ներգրավված էր յոթից ութ աշակերտ: Նրանց բաժանվեցին հայտնի արվեստագետների գլուխգործոցների նկարներ՝ ֆարսերի տեսքով: Գրատախտակին գրվեց վեց թեմա, որոնց վերաբերյալ անհրաժեշտ էր ստեղծել դերային խաղը՝ հիմնվելով նախապես բաժնված ստեղծագործությունների պատկերների վրա: Սույն թեմաներն էին՝ «Պատմություն», «Բնություն», «Երջանկություն», «Մարդկություն», «Երևակայություն», «Տուն»: Աշակերտներին տրվեց որոշակի ժամանակ՝ նախ կազմելու դերային խաղի բովանդակությունն ըստ պատկերների, այնուհետև պատրաստվելու դերային խաղի բուն գործընթացին:

Աշակերտների առջև դրվել էր իրականում բարդ խնդիր. նրանցից պահանջվում էր ֆերականական կանոնների նիւտ կիրառում, բանավոր խոսքի հստակ ձևակերպում՝ համապատասխան բառապաշարի կիրառմամբ, ինչպես նաև ստեղծագործական հմտություններն ու ֆնական մտածողություն: Աշակերտները դերային խաղի բովանդակության ստեղծման համար կատարեցին աշխատանքի հստակ բաժանում, ինչպես նաև սահմանափակ ժամանակում պահանջներն իրականացնելու համար ժամային սահմանում և վերահսկում:

Յուրաբանչյուր առակերտ միանգամից ստանձնեց իրեն առաջադրված պահանջը ամենայն պատասխանատվությամբ՝ գիտակցելով, որ իր ներդրումն էական նշանակություն կունենա խմբի կատարած աշխատանքում:

Դերային խաղի նպատակն էր զարգացնել սովորողների հաղորդակցական կարողությունները, հարստացնել և գործնականում կիրառել ակտիվ բառապաշար,

բանավոր խոսքում ճիշտ գործածել ֆերականական կանոնները, ինչպես նաև զարգացնել լսելու կարողությունն ու ֆննական մտածողությունը:

Ելնելով այն վաստից, որ դերային խաղը հիմնված էր հաղորդակցության գործընթացում իրականացվող միջանձնային փոխհարաբերությունների վրա, դերային խաղն առաջացրեց օտար լեզվով հաղորդակցվելու անհրաժեշտություն, և այս առումով կատարեց մոտիվացիոն գործառույթ: Միջանձնային հաղորդակցության համատեքստում երկխոսական խոսքի հմտությունների և կարողությունների յուրացման առումով դերախաղը ապահովեց ուսուցման գործառույթ: Դերային խաղի կրթական գործառույթը պայմանավորված էր գիտակցված կարգապահությամբ, քրոնաջան աշխատանքով, փոխօգնությամբ, դեռահասների ցուցաբերած պատրաստակամությամբ ու ակտիվությամբ, սեփական տեսակետը պաշտպանելու կարողությամբ, նախաձեռնողականությամբ ու որոշակի լուծումներ առաջարկելու և որոշումներ կայացնելու կարողությամբ:

Ապահովելով ցանկությունների կատարումը՝ դերային խաղը դրանով իսկ իրականացրեց փոխհատուցման գործառույթ: Այն ձևավորեց սովորողների՝ այլ անձի դեր խաղալու, իրենց հաղորդակցման գործընկերոջ դիրքից տեսնելու կարողությունը, զարգացրեց իրենց գործողությունները վերահսկելու, ուրիշների գործողություններին օբյեկտիվ գնահատական տալու ունակությունը՝ այդպիսով կատարելով կողմնորոշիչ գործառույթ:

Խաղը էապես խթանեց սովորելու մոտիվացիան, սովորողների մոտ առաջացրեց հետաքրքրություն և առաջադրանքը լավ կատարելու ցանկություն, հատկապես մրցակից խմբի առկայության պայմաններում. յուրաբանչյուր խումբ ձգտում էր լավագույնս ներկայացնել իրենց դերախաղի բովանդակությունը: Դերային խաղը ընդունվեց խմբերի անդամների կողմից: Այն անցկացվեց ստեղծագործական մթնոլորտում, սովորողների մոտ առաջացրեց բավարարվածության և ուրախության, սեփական անձը կարևորելու և արժևորելու զգացում:

Եզրակացություն

Մենք գիտենք, թե որքան կարևոր է ուսման մոտիվացիան ուսումնական գործընթացի կազմակերպման գործում: Այն նպաստում է մտածողության ակտիվացմանը, հետաքրքրություն է առաջացնում գործունեության որոշակի տեսակի, որոշակի վարժություն կատարելու նկատմամբ: Ամենահզոր մոտիվացնող գործոնը ուսուցման մեթոդներն են, որոնք բավարարում են դպրոցականների՝ ուսումնասիրվող նյութի նորության և կատարվող վարժությունների բազմազանության կարիքը: Ուսուցման բազմազան մեթոդների կիրառումը օգնում է հիշողության մեջ համախմբել լեզվական երևույթները, ստեղծել ավելի կայուն տեսողական և լսողական պատկերներ և պահպանել ուսանողների հետաքրքրությունն ու ակտիվությունը:

Ներկայումս օտար լեզու որպես հաղորդակցություն ուսուցանելու անհրաժեշտության գաղափարը ակնհայտ է դարձել կոլեկտիվ գործունեության մեջ՝ հաշվի առնելով անձնական և միջանձնային հարաբերությունները՝ ուսուցիչ-խումբ, ուսուցիչ-աշակերտ, աշակերտ - խումբ, աշակերտ - աշակերտ և այլն:

Դերային խաղերի կիրառումը լայն հնարավորություններ է ընձեռում ուսումնական գործընթացն ուժեղացնելու համար: Դերային խաղը խթանում է խոսքի ակտիվությունը, քանի որ ուսանողները հայտնվում են մի իրավիճակում, երբ արդիականանում է ինչ-որ բան ասելու, հարցնելու, պարզելու կամ ապացուցելու անհրաժեշտությունը: Խաղը ակտիվացնում է երեխաների ցանկությունը՝ շփվելու միմյանց և ուսուցչի հետ: Խաղը հնարավորություն է տալիս երկչոտ, անվստահ ուսանողներին խոսել և դրանով իսկ հաղթահարել անորոշության պատմեզը: Խաղերում դպրոցականները տիրապետում են հաղորդակցության այնպիսի տարրերի, ինչպիսիք են գրույց սկսելու, դրան աջակցելու, գրուցակցին ճիշտ ժամանակին ընդհատելու, նրա հետ համաձայնվելու կամ հերքելու, գրուցակցին նպատակաուղղված լսելու, պարզաբանող հարցեր տալու կարողությունը և այլն:

Այսպիսով, խաղերը դրական են ազդում ճանաչողական հետաքրքրությունների ձևավորման վրա, նպաստում օտար լեզվի գիտակցված զարգացմանը: Նրանք նպաստում են այնպիսի որակների զարգացմանը, ինչպիսիք են անկախությունը, նախնականողականությունը, կոլեկտիվիզմի զգացումը խթանելը: Սովորողները ակտիվ, եռանդով աշխատում են, օգնում են միմյանց, ուշադիր լսում իրենց ընկերներին: Ուսուցիչը դեկավարում է միայն ուսումնական գործունեությունը:

Հիմնվելով սեփական հետազոտության արդյունքների վրա՝ հարկ է նշել, որ դերախաղը մեծ խանդավառություն առաջացրեց աշակերտների շրջանում: Խմբերի բոլոր անդամները պատրաստակամորեն մասնակցում էին՝ նպաստելով արդյունավետ աշխատանքի կատարմանը: Յուրաքանչյուրը զգում էր իր

կարևորությունն ու դերի նշանակությունը: Դասարանում տիրում էր փոխօգնության մթնոլորտ, լինում էին կարծիքների բախումներ, որը արագ վերափոխվում էր լավագույն գործնական տարբերակը ընդունելու և միմյանց զիջելու պատրաստակամության: Դերային խաղի բովանդակությունը կազմելիս հաշվի էին առնվում նույնիսկ խմբի յուրաքանչյուր անդամի լեզվական կարողությունները, օտար լեզվով դերային խաղի մասնակիցը լինելու ունակություններն ու հնարավորությունները: Աշակերտները ֆերականական կանոնների և ակտիվ բառապաշարի նիշտ կիրառմամբ կարողացան բովանդակալից ու հստակ ներկայացնել հետաքրքիր ու ստեղծագործական դերային խաղ՝ համադրելով հայտնի արվեստագետների ստեղծագործությունների պատկերները՝ օգտագործելով դրանք նոր և ուրույն կոնտեքստում: Սույն դերախաղը կատարեց կրթական, ուսուցման, մոտիվացիոն, կողմնորոշիչ և փոխհասուցման գործառնություններ՝ հնարավորություն տալով սովորողներին զգալ սեփական դերի կարևորությունն ու վայելել իրենց իսկ ստեղծած ու դերախաղի միջոցով ներկայացրած բովանդակության դրական արդյունքները:

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Արեֆիևայի աշխատանքի ձև անգլերենի դասերին. ԻՅԱ-ՅԱՇ, 1988 թիվ 3
2. Արյանի դերը որպես գործուն ավագ դպրոցում օտար լեզվով բանավոր խոսքի դասավանդման արդյունավետության բարձրացման գործում: Վերացական հեֆուտ. դիս. Մ., 1982
3. Արևական իրավիճակային դերեր ավագ դպրոցի համար. ԻՅԱ-ՅԱՇ 1985 թիվ 1
4. Օտար լեզվի ուսուցման գործընթացում հաղորդակցական առաջադրանքների ժխլկին. ԻՅԱ-ՅԱՇ 1992 թիվ 1
5. Կոլեսնիկովի խաղերը օտար լեզուների ուսուցման մեջ. ԻՅԱ-ՅԱՇ 1989 թիվ 4
6. Միլուոդ դերային խաղեր դասին. ԻՅԱ-ՅԱՇ 1987 թիվ 3
7. P / r Petrusinsky: Կրթություն, վերապատրաստում, ժամանց. - Մ., Նոր դպրոց, 1994 թ.

8. Կոլլովի խաղը խոսքի ուսուցման արդյունավետ տեխնիկա է. ԻՅԱ-ՅԱՇ 1983 թիվ 6
9. Էլկոնին խաղեր. Մ., «Մանկավարժություն», 1978թ,

